

Zasady postępowania w sprawie minimalizowania wpływu realizacji prac gospodarczych na miejsca rozrodu i lęgi ptaków

Prace gospodarcze w lasach prowadzone są w przeciągu całego roku, także w okresie wiosennym i letnim. Jest to czas zakładania gniazd i wyprowadzania lęgów, bardzo ważny w biologii leśnych gatunków ptaków. Istotnym staje się dokonanie optymalizacji działań zmierzających do ochrony zasobów przyrodniczych występujących na terenach leśnych.

W związku z powyższym należy stosować się do niżej wymienionych zasad oraz sposobów i metod minimalizowania wpływu prac gospodarczych na miejsca gniazdowania i lęgi ptaków.

1. Przed przystąpieniem do prac w wydzieleniu leśnym z zakresu użytkowania i hodowli lasu należy przeprowadzić wizję terenową w celu wykrycia i oznakowania stanowisk lęgowych ptaków: drzew dziuplastych, drzew z gniazdami wieloletnimi (o średnicy powyżej 25 cm) oraz w okresie lęgowym czynnych gniazd jednorocznych.
2. W przypadku kiedy planowane prace będą wykonywane w okresie od 15.03 do 15.07 wizję w terenie należy dokonać nie wcześniej niż na 7 dni przed rozpoczęciem wykonywania prac gospodarczych. Dokonanie oględzin jedynie przy okazji wyznaczania drzew do usunięcia / wykonywania szacunków brakarskich - jest niewystarczające z uwagi na fakt, iż są one często wykonywane z dużym wyprzedzeniem czasowym w odniesieniu do rozpoczęcia samych cięć, co uniemożliwia stwierdzenie gniazd budowanych w międzyczasie.
3. W cięciach przedrębnych podczas wizji, o której mowa w pkt 2, należy oznakować drzewa z lęgami, jeśli były wcześniej wyznaczone do wycięcia.
4. Przed wykonaniem cięć drzewa dziuplaste oraz drzewa z dużymi gniazdami znakuje się w sposób trwały, poprzez wykonanie na wysokości około 1,5 m (na wysokości wzroku) zieloną farbą obrączki na pniu drzewa.
5. W przypadku drzew o zasiedlonych gniazdach o średnicy poniżej 25 cm znakowanie ma charakter tymczasowy i wykonywane jest przy użyciu taśmy biodegradowalnej. Czynne jednoroczne gniazda naziemne należy oznaczać tymczasowo w sposób widoczny, nie

- płosząc ptaków, na czas trwania wykonywania prac (np. poprzez wbicie palika z końcówką pomalowaną w kolorze zielonym lub powieszenie taśmy).
6. W przypadku braku możliwości zabezpieczenia stanowisk lęgowych podczas wykonywanych lub planowanych do wykonania prac leśnych należy odstąpić od ich wykonania na fragmencie wydzielenia lub w całym wydzieleniu do czasu zakończenia lęgu.
 7. Drzewa dziuplaste oraz drzewa z gniazdami wieloletnimi (o średnicy powyżej 25 cm) pozostawia się do ich naturalnej śmierci i rozpadu, również po ich przewróceniu.
 8. Przed przekazaniem pozycji wykonawcy prac gospodarczych zostaje on poinformowany o sposobie oznakowania zinwentaryzowanych drzew dziuplastych oraz drzew z gniazdami na terenie planowanych prac. Przekazanie ww. informacji jest odnotowywane w dokumencie przekazania powierzchni.
 9. Zlecający wykonanie prac leśnych jest zobowiązany pouczyć o obowiązku pozostawienia drzew dziuplastych oraz drzew, na których występują gniazda (z wyłączeniem gniazd o średnicy poniżej 25 cm poza okresem lęgowym), również tych które nie zostały wyznaczone przed przekazaniem powierzchni wykonawcy, a ich występowanie zostanie stwierdzone na etapie wykonywania prac gospodarczych.
 10. W celu minimalizacji szkód w awifaunie (niszczenie gniazd, płoszenie itp.), przed przystąpieniem do wykonania użytkowania rębego w okresie lęgowym ptaków (15.03 – 15.07), w miejscach, gdzie planuje się wykonanie cięć zupełnych (dotyczy wszystkich rodzajów rębni, w których elementami są cięcia zupełne), wskazanym jest wcześniejsze przygotowanie powierzchni poprzez usunięcie podszytów – poza miejscami ochrony nalotów i podrostów mających stanowić element przyszłego pokolenia drzewostanu. Działanie to zaleca się wykonać w okresie jesienno-zimowym, przed okresem lęgowym ptaków.
 11. Na etapie ustalania harmonogramu prac należy dokonać analizy pod kątem możliwości ustalenia terminu wykonania działań gospodarczych związanych z pozyskaniem surowca drzewnego (usuwaniami drzew) poza okres lęgowy, uwzględniając wyniki dokonanej lustracji oraz możliwość występowania większego bogactwa gatunkowego i ilościowego ornitofauny w drzewostanach starszych klas wieku na TSL: OLJ, OI, Lw, Lśw.
 12. W okresie lęgowym wskazanym jest ograniczać pozyskanie w starszych drzewostanach z dużym udziałem osiki, brzozy, olchy.
 13. Podczas wykonywania cięć rębnych zaleca się pozostawiać do następnej kolei rębności pojedyncze (występujące poza planowanymi kępami ekologicznymi) drzewa liściaste wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych znajdujących się w danym wydzieleniu.

14. Czyszczenia późne w młodnikach po rębni złożonej zaleca się planować do realizacji i wykonywać poza okresem lęgowym.
15. Osoby (podmioty) wykonujące prace pozyskaniowe należy zobligować, przez stosowne zapisy w umowie / SIWZ, do niezwłocznego powiadamiania leśniczego o każdym przypadku ścięcia drzewa z zasiedloną dziuplą lub gniazdem. Każdy taki przypadek jest ewidencjonowany z podaniem wydzielienia leśnego, daty zdarzenia, oraz rodzaju miejsca lęgowego (dziupla, gniazdo), gatunku ptaka jakiego zdarzenie dotyczyło, jeśli ustalenie gatunku jest możliwe. Należy wykonać dokumentację fotograficzną. Leśniczy jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o zaistniałym ww. zdarzeniu oraz przekazać dokumentację danego przypadku do biura nadleśnictwa, gdzie prowadzone jest zbiorcze zestawienie zaistniałych przypadków.
16. W każdej sytuacji powzięcia przez pracowników nadleśnictwa informacji o przypadku ścięcia drzewa z czynną dziuplą lub gniazdem ptaków, należy o tym niezwłocznie poinformować wydział właściwy w sprawach ochrony przyrody oraz rzecznika prasowego RDLP w Warszawie. W uzasadnionych przypadkach leśniczy podejmuje decyzję o wstrzymaniu prac. Nadleśnictwo jest zobowiązane do podjęcia działań ratunkowych dotyczących lęgów, których zakres zostanie dopasowany do biologii danego gatunku i uzgodniony z jednym z ornitologów wskazanych w załączniku nr 1 do niniejszych zasad. Aktualny wykaz ośrodków rehabilitacji zwierząt w Polsce znajduje się na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<https://www.gdos.gov.pl/wykaz-osrodkow-rehabilitacji-zwierzat-w-polsce>).
17. Nadleśnictwo przeprowadza szkolenia z zakresu ochrony przyrody dla podmiotów, które wygrały przetarg na wykonywanie prac gospodarczych w lesie, w tym praktycznych zasad mających na celu zminimalizowanie wpływu realizacji prac gospodarczych na miejsca rozrodu i lęgi ptaków.
18. Do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie oraz regionalnej dyrekcji ochrony środowiska należy przekazywać informacje o wszystkich stwierdzonych stanowiskach ptaków, dla których ustala się strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania (podając ich lokalizację) w celu podjęcia decyzji odnośnie zasadności ustanowienia danej strefy przez właściwe organy.
19. Na stronie internetowej nadleśnictwa należy zamieścić numer telefonu (dostępny również poza godzinami pracy), gdzie osoby postronne mogą zgłaszać przypadki nieumyślnego zniszczenia stanowisk gatunków lęgowych ptaków objętych ochroną na terenie zarządzanym przez nadleśnictwo. Dodatkowo numer ww. telefonu oraz informację o możliwości zgłaszania przedmiotowych przypadków należy umieścić na tablicy informacyjnej nadleśnictwa oraz każdego leśnictwa.

20. W celu zapewnienia należytej skuteczności wizji terenowej oraz przestrzegania ww. zasad, w każdym leśnictwie należy przeprowadzać kontrolne wizje terenowe. Nadleśnictwo jest zobowiązane objąć kontrolą co najmniej 10% losowo wybranych powierzchni przeznaczonych do pozyskania drewna w ciągu roku. Wyniki kontroli będą utrwalane w formie sprawozdań przekazywanych do dnia 30 września każdego roku do RDLP w Warszawie. Kontrolnych wizji terenowych nie może wykonywać osoba dokonująca wcześniej wizji terenowej. (wykonywać powinni ją inżynierowie nadzoru, lub inne osoby wyznaczone przez nadleśniczego).
21. Kontrole z zakresu poprawności stosowania przedmiotowych zasad przeprowadzać będą pracownicy Wydziału Ochrony Lasu RDLP w Warszawie w ramach kontroli funkcjonalnych, minimum w dwóch nadleśnictwach rocznie.
22. Fakt niestwierdzenia podczas oględzin, a następnie ścięcia dobrze widocznych, dużych gniazd lub drzew z dobrze widocznymi dziuplami, wiąże się z koniecznością podjęcia działań wyjaśniających i ustalenia czy zostały dopełnione wszystkie wymagane prawem powszechnym i uregulowaniami wewnętrznymi procedury. Wyniki kontroli muszą mieć formę pisemną. O każdym takim zaistniałym przypadku nadleśnictwo jest zobligowane poinformować RDLP w Warszawie.
23. W przypadku konieczności przeprowadzenia cięć na powierzchniach dotkniętych klęskami żywiołowymi, gradacyjnym pojawem organizmów lub zamierania drzewostanów z innych przyczyn w zakresie zagrażającym trwałości lasu, dopuszcza się odstępianie od stosowania zapisów przedmiotowych zasad po uzgodnieniu z RDLP w Warszawie.
24. Przedmiotowe wytyczne nie dotyczą usuwania drzew z zasiedlonymi gniazdami lub dziuplami, które stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa pracowników PGL LP, wykonawców prac leśnych, osób postronnych, lub mienia. W takich przypadkach zastosowanie mają ogólnie obowiązujące przepisy prawa powszechnego. Drzewa takie pozostawia się do naturalnego rozkładu.